

'אבל שטרי מקח וממכר, אפילו מאוחרין נמי פסולין. מאי טעמא, זימנין דמזבין ליה ארעא בניסן וכתוב ליה בתשרי... ואמר ליה הדר זבנתה מינך' — ודוקא כאשר המוכר לא ידע על כך שאחרוהו, אבל אם הודיעוהו שאחרו את השטר — השטר כשר, שהרי הוא מסכים לדבר. ולפי זה גם מסתמא שטרי מקח כשרים עד שיתברר שלא הודיעו (ש"ך חו"מ מג סק"ל וש"פ. צריך עיון לפי"ז אמאי דחיק רב המנונא לאוקמי למתניתין רק בשטרי חוב, לוקמי בכל שטר ובסתמא).

והאידינא דכתבינן שטרי מאוחרין' — להלן מבואר שלכתחילה אין לכתוב שטר מאוחר, משום מחזי כשקרא (וכן פסק רבנו ירוחם, הביאו הרמ"א — חו"מ מג, יב). ויש לפרש 'כתבינן שטרי מאוחרין' — מכשירים שטרות אלו בדיעבד, ולא שיכתבו כן לכתחילה. עוד אפשר שאם התאחרה כתיבתו מהקנין וכתבו את היום שנכתב בו — כשר לכתחילה לעשות כן, ומה שאסרו משום מחזי כשקרא — כשכתבו בו תאריך מאוחר מיום הכתיבה (רשב"א).

'כי כתביתו הני תברי, אי ידעיתו זימנא דשטרא — כתבו, אי לא — כתבו סתמא, דכל אימת דנפיק לרעה' — כתבו הראשונים: אפילו אם העדים מעידים מתי נכתב השובר, כיון שנכתב השובר בסתם, ללא ציון זמן, הדבר ידוע שמשום שטר מאוחר נכתב כן, וכך קבל עליו המלוה, ואם יצטרך לחזור ולהלוות לו שוב, לא ילוה לו בסך הזה אלא או פחות או יותר (ערשב"א ר"ן וריטב"א).

דף קעב

'אי ידעיתו יומא דקנייתו ביה — כתבו, ואי לא — כתבו יומא דקיימיתו ביה, כי היכי דלא מתחזי כשקרא' — פירוש, כגון שעכשיו, בעת כתיבת השטר, הם עומדים בחודש כסלו ואינם זכורים באיזה יום מחודש תשרי נעשה הקנין, אל להם לכתוב בשטר 'אחד במרחשון' [שודאי הקנין כבר היה קיים באותו יום], היות וייראה כשקר, כי א' מרחשון אינו לא יום הקנין ולא יום הכתיבה, אלא יכתבו את היום שעומדים בו עתה (כן פרש בעל התרומות ובטשו"ע — שאם הכוונה היא על כתיבת יום שאינם זכורים אם קדם לו קנין, בלא טעמא דמחזי כשקרא אסור להם לכתבו — ב"י חו"מ מג, יט). והש"ך (שם סק"מ) פקפק בדין זה ונשאר ב'צריך עיון'.

ונראה שלדעה הראשונה, אפילו תאריך שאפשר שהוא יום הקנין או קודם לכן — אין לכתוב לכתחילה, שאם לא כן, יכולים היו לכתוב ל' תשרי, שמה נעשה אז הקנין. אלא ודאי אין להם לכתוב רק אם יודעים בוודאות אותו היום. וכן משמע בב"י.

'כי יתביתו בשילי כתבו בשילי ואע"ג דמסירן לכו מילי בהיני' — כמה ראשונים פרשו הטעם משום 'מחזי כשקרא'. וכן גרסו הרי"ף והרא"ש (וכ"כ התוס' בכתובות כא: ד"ה האמר; נמו"י כאן, ועוד). ויש מפרשים: כדי שידעו את מקום העדים, בשביל להתחקות אחר עדים המכירים חתימותיהם (ראבי"ה — מובא במרדכי סי' תרמו). ויש מפרשים שעצה טובה קמ"ל, שלא יביאוהו לידי הזמה, לומר 'עמנו הייתם באותו יום בשילי' (רש"י בסנהדרין — מובא במרדכי). ואין משנה מקום כתיבת הסופר, אלא מקום חתימת העדים בלבד (מרדכי. וע"ש מח' הראשונים אם שינה המקום — האם נפסל השטר. וע' בחו"מ מג, כ כב).

'שני אחין אחד עני ואחד עשיר, והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד... שנים שהיו בעיר אחת, שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון...' — שנה דינים אלו כאן, לפי שיש בהם צד דמיון להלכה הקודמת, שהפורע מקצת חובו, לדעת ר' יוסי יכתוב שובר ואם יאבד שוברו — 'יאכל הלה וחדי'. ואף כאן כאשר אין לעני עבדים וזיתים, 'יאכל הלה וחדי, וכן גם בדין שני יוסף בן שמעון, דומה בענין זה, שמרויח האחד מפני שאי אפשר לתובעו (עפ"י הרי"ף).

'עשאן לשכר — השכר לאמצע, עשאן לעצמו — הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ. קח לך זיתים ובא ועשה בבית הבד' — לפירוש התוס' (לעיל יג: ד"ה אס), לאו דוקא 'עשאן לאמצע', אלא כלומר אם מוצא להשכיר, ואפילו עשאן האב לעצמו ולא להשכיר — השכר לאמצע, ואם אין מוצא להשכיר, הרי העשיר אומר לעני...
ואולם לדברי הרמב"ן, אם עשאם האב לעצמו, אין העני יכול לכפות את העשיר להשכיר, הן את המרחץ כולו הן מקצתו.

וכן משמע מדברי הרשב"ם והנמו"י, שיש זכות לעשיר לטעון להשאיר המרחץ בחזקת השימוש שהיה אצל האב. ואילו הרי"ה חולק על הרמב"ן וסובר שהעני יכול לכופו לחלוק. וע' בבאור שיטתו [לישבה עם התוספתא שהביא הרמב"ן] בחזון איש — ב"ב ז,ב.

— הרי"ב בן מגאש (לעיל יג.) נסתפק האם בדבר העשוי לשכר, לעולם דינו קבוע להשכירו והשכר לאמצע, ואין אחד מהשותפים יכול לחייב את השני ל'גוד או אגוד'. או שמא דוקא כאן שאין העני יכול לומר 'אגוד' הדין כן, אבל לולא זאת קיים דין 'גוד או אגוד' אף בעשאן לשכר.
ובעל המאור (כאן) הכריע שיכול לומר 'גוד או אגוד' גם בעשאן לשכר. וכך היא דעת הרמב"ם (כפירוש המ"מ — שכנים א,ב), וכן הוכיח הרשב"א. (וכן נראה מדברי התוס' הנ"ל, שפרשו 'עשאן לשכר' לאו דוקא. ואם א"א לומר 'גוד או אגוד' הרי מובן שבדוקא נקטו 'עשאן לשכר').

'כתבו כהן' — כמובן, במקרה זה צריכים העדים להכיר בו שהוא אכן כהן, שאם לא כן הרי יוכל להערים ולכתוב שטר בשם חברו כהן ויוציא ממון מחברו שלא כדין.
ואולם כשכתוב בשטר 'כהן' באופן שאין צורך בכך לעצם השטר, דנו בגמרא בכתובות (כד:): האם חתימות העדים מתייחסות גם לפרט זה, ויש כאן עדות על כך שהוא כהן, או שמא אינם מעידים אלא על 'מנה שבשטר' ולא על הפרטים הנלוים שאין לנו צורך בהם. ונחלקו שם אמוראים בדבר זה, האם מעלים אדם ליוחסין על פי הזכרת כהונתו בשטרות (עפ"י תוס' כתובות כד: ד"ה אמנה).
והרשב"א כתב לחלק בסגנון השטר; אם נכתב בלשון העדים כגון 'אמר לנו יוסף בן שמעון כהן' או נכתב בלשון בעל הדבר, כגון 'אני פלוני כהן...'. וע"ע בקצות החשן מט סק"ו.

(ע"ב) 'ממך — אפילו מריש גלותא ואפילו משבור מלכא?!' — הרא"ש בתשובה (סח, ט) כתב להוכיח מכאן ומעוד מקומות, ששטר שנכתב בו שמשעבד עצמו לכל המוציאיו [שטר 'למוכ"ז'] — שטר גמור הוא, וכל המוציאיו גובה בו. ובקצות החשן (סא סק"ג) האריך בדין זה משום 'ברירה'.
ואפשר שמסוגייתנו אינה הוכחה גמורה, כי בנידוננו יש צד לומר שמתחייב לאחד מסויים, לזה שנתן לו את השטר, אלא שהשטר אינו מעיד מי הוא. לא כן ב'שטר למוכ"ז', התחייבותו מסויימת ומוגדרת בשטר — לכל מי שיוציאו, ואין שם חסרון

של חוסר עדות בשטר. מאידך יש לדון שם על עצם התחייבות כזו לאדם שאינו מוכר ומסויים. ע"ע בענין התחייבות והקנאה לאדם שאינו מסויים, בספר מחנה אפרים — ערב, ב; ש"ך קכט סק"ו; קהלות יעקב — קדושין יב,ד, ובמובא לעיל קמ: קמא.

זדלמא אבא שאול כרבי אלעזר סבירא ליה, דאמר עדי מסירה כרתי... — שיטת רשב"ם שלרבי אלעזר גט ללא זמן כשר, והרמב"ן חולק. וע"ע: דרוש וחדוש רעק"א — גטין ג: ובשיעורי ר' שמואל שם; אבני מילואים קכו סק"ט; קובץ שעורים — אות תרמו.

זאביי, לנפילה דחד לא חיישינן לנפילה דרבים חיישינן — יש אומרים שרבה אינו סובר חילוק זה, אלא אם יש לחוש לנפילה, אף לנפילה דיחיד חוששים. ואף להלכה יש לנקוט כן, שלא לחלק בין יחיד לרבים, שכן נראה מדברי רבא (בסמוך) שאינו מחלק בכך, והלכה כמותו כנגד אביי (עפ"י נודע ביהודה — קמא, אה"ע נא).

ויש סוברים שגם רבה ורבא מודים בעיקרון לחילוק זה, אלא שלדעתם אפילו לנפילה דרבים אין חוששים. [ונפקא מינה, שאעפ"י שחוששים לשאלה, לשאלה דיחיד אין חוששים] (עפ"י חכם צבי קלד. וע"ע בהגהות ר"ב פרנקיל על הנוב"י שם; חזון איש אה"ע כה, ב-ג; צו, כט).

'ככתבם וכלשונם'; פרפראות

'שנים שהיו בעיר אחת, שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון... ואם היו מסומנין — יכתבו כהן' — בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"א קעז) דן אודות כתיבת שמות משפחה בשטר כתובה, והנה קטע מתוך תשובתו:

'... ולכן, אף שבגט נוהגין שלא לכתוב כלל שם משפחה, אף לא בלשון 'בחינוך' ו'בחניכה' ולא בלשון 'למשפחת', שהוא משום חשש רחוק דאולי לא ידעו לכתוב כראוי, מכל מקום בשאר שטרות אין לחוש לזה כלל, ורשאים לכתוב שם המשפחה.

וגם בכרכים גדולים יש בזה מעלה ועדיפות להזכיר שם כינוי המשפחה, שהרי אפשר שיש עוד שם כזה, ובשמות הרגילים אולי הוא כודאי שיש עוד שמות כאלו בעיר, שאז הוא כחשש פסול מדין שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, שאין מוציאים עליהם שטר חוב במתני' דב"ב דף קע"ב, ויהיה שם המשפחה לסימן.

ואף שבגט לא כתבין אף בכרכים גדולים שם כינוי המשפחה — הוא משום שלא יבואו אלו דלא ידעי בטיב גיטין כל כך, לשנות גם בעוד דברים לפי דעתם. ומצד חשש שני יוסף בן שמעון סומכין על מה שברוב הגיטין איכא סימנים על ידי זה שכותבין כל השמות ב'המכונה' וב'דמתקרי', שרחוק להודמן אף בכרכים גדולים ממש כשמות אלו, אבל בכתובה ושאר שטרות שאין כותבין כל השמות, שבכרכים מצוי שיהיה עוד שם כזה, הוא עדיפות לכתוב שם המשפחה שיהיה זה לסימן. אבל לא יכתבו 'המכונה' על שם המשפחה, כי בזה יש חשש פסול, (שמשתמע ככינוי לשמו הפרטי, ע"ש)...

ולכתחלה טוב יותר לכתוב 'חיים בן יעקב למשפחת גאלדמאן' או 'בחינוך' או 'בחניכת גאלדמאן', ואם כתבו 'חיים בן יעקב גאלדמאן' נמי אין צריך לכתוב אחרת, אף קודם החופה, כדכתבת, שגם בזה אין לחוש שיטעו מזה, אף שאינו מדויק לשון כזה'.

'שנים שהיו בעיר אחת, שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון...' —
— רבי צדוק הכהן זצ"ל בספרו תקנת השבין (עמ' 58–55) האריך לבאר מפני מה נקטו רז"ל בכמה מקומות שם זה כדוגמא — 'יוסף בן שמעון'. ולא נקטו ראובן בן יעקב, כבשאר מקומות שנקטו ראובן שמעון, הראשונים בשבטי ישראל.
ורחוק לומר ששם זה היה שכיח ביניהם הרבה, כי כמדומה — כתב — אדרבה, שם זה לא היה מצוי. והראה שהשם 'שמעון' היה מצוי רק בארץ ישראל, ואילו 'יוסף' מצוי באמוראי בבל ולא באמוראי ארץ ישראל.
'וכל דברי חז"ל לא באו במקרה ושלא בדקדוק. ואפילו במקום שנקטו למשל המורגל, יש בו טעם נעלם גם כן, וכל שכן במקום שנקטו משל שאינו מורגל'. (כך שיטתו של רבנו הכהן בכל מקום, לדקדק בלשונות חכמים ובשיחתם, להראות נכוחה מעמקי הענינים הטמונים בהם).
מקוצר המקום והדעת לא נביא כאן את כל אריכות דבריו, שהם מכבשונו של עולם (עיקרי הדברים בנויים על דברי רבו, רמ"י מאיזביצא זצ"ל). אולם תורף הדברים מבוסס על שני ענינים; —
הענין הראשון: יוסף ושמעון מהווים שני הפכים, [וזהו פשר הדבר ששמעון היה העיקר במכירת יוסף, וגם יוסף בחר לאסור את שמעון בדוקא]. בשבטו של שמעון, היה למראית העין החסרון הגדול שבכל שבטי ישראל, במעשה זמרי ועוד. ובירורו, כלומר הגילוי שחסרון זה אינו אלא למראית העין, ולאמיתו של דבר הוא דוקא הקל ביותר, נעשה על ידי מידתו של יוסף, שהוא המוגדר ביותר בפגמים אלו שנתגלו בשמעון. והענין השני: הבנים הם המבררים את האבות, ועל ידם נגלים מעמקי לב האבות (ע' רמב"ן — נצבים, עה"פ פ' יש בכס'. וע"ע צדקת הצדיק קעב).
ולכן הבירור והתיקון השלם יהיה בבחינת 'יוסף בן שמעון' — היינו הבן יגלה את מעמקי נפש האב, כאשר יהיה הבן בבחינה ההפכית והמנוגדת ביותר.
ועל כן, כיון שזהו עיקר ענינו של 'בן' — בירור מולידי, לכך מצאו חז"ל לקרוא לסתם בן, על דרך משל 'יוסף בן שמעון'.
יש להעיר מהתוספתא בקדושין (ב, ב) שהובא 'יוסף' ו'שמעון' בדוגמא לאדם אחד שקרוי בשני שמות, ע"ש. [ובספר אמת ליעקב (קדושין מט): באר דברי התוספתא, שנקרא אצל חלק 'יוסף' ואצל אחרים 'שמעון']. ואולם אין הדברים סותרים לנאמר לעיל, כי יש לומר שעל שם האב נקרא 'שמעון', כפי שמצוי בעדות מסוימות, לקרוא לאדם בנוסף לשמו, על שם אבי המשפחה. וע"ע פרי צדיק — קרה, ח.

(ע"ב) 'אמר ליה רב חסדא לרבה: פוק עיין בה דלאורתא בעי לה רב הונא מינך. נפק דק ואשכח...'

— כיוצא בזה ביבמות סא: ובגטין כז (ובמקבילות בב"מ יח כ).

[ולא רבו המובהק בלבד, רב הונא, היה מברר אצל רבה תלמידו ספקות ובעיות, על כי היה 'עוקר הרים' (סוף הוריות), אלא אף מצינו (בב"מ פו) ששאלו את רבה מן השמים להכריע בפלוגתא דקוב"ה ופמליא של מעלה].

דף קעג

'ואי בעית אימא דכולי עלמא אותיות נקנות במסירה והכא בצריך להביא ראיה קא מיפלג...' —
אבל אם אין אותיות נקנות במסירה לבדה, אינו נאמן לומר קניתי את האותיות בשטר ואבד ממני, אלא

בפירושו 'דאקנה' — פסול, [עכ"פ כשהזמן הכתוב בו אינו זמן כתיבת השטר], שהרי על ידי איחור הזמן הוא נותן אפשרות לגבות שלא כדין מהנכסים שנקנו קודם לאותו תאריך (ע' בסוגיא לעיל קנז).

שטרי מקח המאוחרים — פסולים, שמא נודמנו למוכר מעות לאחר המכירה ושב ולקח את מקחו מן הקונה, ועתה יטען הקונה בשקר שקנה שוב את המקח, ומסתייע מכח שטר זה שזמנו מאוחר מזמן קניית המוכר.

אם כתוב בשטר שהוא מאוחר — כשר, ששוב אין חשש שקר, וכנ"ל (פוסקים). וכן אם הודיעו למוכר שאחרו את השטר — כשר. ויש מי שאומר שאפילו בסתמא יש להניח שהודיעו והסכים (עפ"י ש"ך).

לכתחילה לעולם אין לכתוב בשטר זמן שאינו אמיתי, משום 'מחזי כשקרא' (קעב).

ב. שטר חוב שמוכח מתוכו שלא נכתב בתאריך המצוין בו, כגון שחל אותו תאריך בשבת או ביום הכפורים — כשר, שכל שיש ספק אם הוא שטר מוקדם ופסול או מאוחר וכשר — מעמידים אותו על חזקת כשרותו. ודוקא בשטר מקוים. ויש מי שאומר שיכול להשביעו שהוא כשר (ע' חו"מ מג, יד).

דף קעב

רצו. א. שטר שנכתב זמן מה לאחר עשיית המעשה הכתוב בו — איזה תאריך יש לכתוב בו, תאריך המעשה או תאריך חתימת השטר? כיצד הדין בשטרות הקנאה ובשטרות חוב?

ב. איזה מקום יש לכתוב בשטר — מקום עשיית המעשה או מקום עשיית השטר?

א. בשטרי הקנאה כותבים את תאריך הקנין, גם אם השטר נכתב לאחר מכן. ואם אין ידוע יום הקנין, יש לכתוב את יום חתימת השטר.

לדעת רוב הראשונים, כן הוא הדין אפילו במכירה באחריות — מפני שהשעבוד חל משעת הקנין ולא משעת כתיבת השטר, ואין חשש טירפה שלא כדין. ויש מי שחולק (עב"י חו"מ מג, מהתרומה).

בשטרי חוב שיש בהם אחריות נכסים [או בסתמא, למאן דאמר אחריות טעות סופר], ויש חשש טריפה מלקוחות שלא כדין, אין לכתוב אלא את היום שבו נחתם השטר, שאם יכתוב את יום ההלואה — הרי זה שטר מוקדם ופסול (רשב"ם ועוד, ודלא כר"ח).

וכן בגט אשה, אין לכתוב אלא את יום חתימת הגט, לא יום הכתיבה ולא יום ציווי הבעל לכתוב וליתן (אה"ע קכו, ובהגר"א).

ב. יש לכתוב בשטר את מקום חתימת השטר.

א. לדעת הרבה פוסקים מזכירים בו גם את מקום המעשה (ערשב"ם; סמ"ע מג סקל"ט ועוד).

ב. גם אם מקום החתימה ומקום המעשה סמוכים, ורגילים לבוא מהנה להנה, כותבים את מקום החתימה (עתוס').

רצז. מי שבידו שטר חוב של מאה, ומבקש שיכתבו לו תחתיו שני שטרות של חמשים, או להפך. וכן אם בא לפנינו ואומר שנפרע חציו, ורוצה שיחליפוהו לשטר אחד של חמשים — האם שומעים לטענות הללו?

המבקש להחליף שטר חוב של מאה שבידו לשני שטרות של חמשים, ולהפך — אין שומעים לו (אפילו ידענו שלא נפרע), לפי שיש בהחלפה זו כדי להרע לצד השני; אם משום שטוב לו ללווה שהשטר נפרע בחלקו, שהרי הוא 'שטר פגום' ולא נפרע אלא בשבועה, ולכך מעדיף שיישאר ביד המלווה שטר של מאה שחציו פרוע. וגם טובת המלווה בכך, שהישארות השטר הגדול בידו דוחקת את הלווה לסלק את חובו. וכן באופן ההפוך — אין משנים משטרות של חמשים לחמשים לשטר אחד של מאה, מפני טובת הלווה והמלווה.

וכן אין כותבים שטר של חמשים במקום שטר המאה, משום חשש רמאות; שמא כבר נפרע כולו [ולא החזיר לו את השטר כי טען 'אבד', וכתב שובר], ועתה הוא בא לכתוב שטר של חמשים, כדי שיוכל לטעון שיש כאן הלואה חדשה [ובשובר נכתב פרעון של מאה, ויסברו שהיא הלואה אחרת].

רצצ. שני אחים שהניח להם אביהם מרחץ ובית הבד, ואחד מהם אין בידו האמצעים והיכולת להשתמש בהם — כיצד יעשו?

אם היו המרחץ ובית הבד עשויים להשכרה — יכול היורש העני שאין ביכלתו להשתמש בהם, לכופף את העשיר להשכירם. והשכר לאמצע.

א. כמו כן יכול להשכיר חלקו לאחר, ומשתמש בה השוכר עם האח העשיר (ראשונים).
ב. יש אומרים שהוא הדין אפילו אינם עשויים מתחילה לשכר, אלא שמוצאים עתה להשכירו (תוס'). ויש חולקים וסוברים שהכל תלוי בשימוש המקורי שהיה אצל האב (רמב"ן ועוד).
לא היו מיועדים להשכרה אלא לעצמו (או שאי אפשר להשיג שוכר, כנ"ל) — אין לעני זכות תביעה מן העשיר, ויכול העשיר להשתמש בהם תדיר, שאומר לעני: קח לך עבדים וירחצו, קח לך זיתים וכו'.
אם היתה לעני האפשרות לקנות את חלק העשיר, היה יכול לומר לו 'גוד או אגוד' (ע' לעיל ג').

לדעת כמה מהראשונים, יכול העני למכור או להשכיר חלקו. וכן יש סוברים שיכול לתבוע חלוקת ימים. ויש חולקים (ע' בעה"מ, מלחמת ה', מאירי; חו"מ קעא, ו ז').

רצט. **א.** שטר חוב שכתוב בו 'אני פלוני בן פלוני לויתי ממך' ללא ציון שם המלווה — מה דינו?
ב. גט אשה שאין כתוב בו זמן, מה דינו?

א. נחלקו הדעות האם שטר שכתוב בו 'לויתי ממך' ללא שם המלווה, יש לו תוקף, אם לאו — כי שמא זה המוציאא עתה אינו המלווה אלא נודמן לאיש אחר על ידי נפילה או בדרך אחרת (כן היא דעת אביי. לפרשב"ם רב הונא סבר שאין גובים בו. ולפתוס' רב הונא נסתפק בדבר). ומסקנת ההלכה כפי שפשט רבה, יש לשטר זה תוקף לכל המוציאא לגבות בו את החוב, ואין חוששים לנפילה. (ואפילו ידוע שלא הלוחו. עתוס'; חו"מ נ; סא, ט').

ב. שנינו (בגטין פו): גט שיש עליו עדים ואין בו זמן — פסול. ואם נישאת בו — הולד כשר. רבי אלעזר מכשיר אפילו ללא עדי חתימה וללא זמן, כל שנתנו לה בפני עדים, שלדעתו חתימת העדים וגם הזמן

בגט אינם אלא מפני תיקון העולם (כן כתב רשב"ם. ויש אומרים שלר"א גט ללא זמן פסול).
 אבא שאול אומר: אם כתוב בו 'גרשתיה היום' — כשר אפילו ללא ציון הזמן.
 א. מרשב"ם משמע שלאבא שאול אין כשר ללא 'היום' כי אין הוכחה שרוצה שיחול הגט משעת
 נתינתו. והתוס' חולקים וסוברים שאין צריך 'מהיום' אלא כשמתנה בגט 'אם ימות' או
 'כשימות' — שאז צריך להוכיח שמגרשה מעכשיו, אבל בלאו הכי אין צריך.
 ב. להלכה, גט שאין בו זמן לא תנשא בו. ואם נישאת — לא תצא אפילו אין לה בנים (אה"ע
 קכו, א). ואם כתב 'היום גרשתיה' — כשר כאילו נכתב הזמן (שם ז). ומשמע אפילו לא נכתב
 שום תאריך. ובשלטי הגבורים (פ"ב דגטין) כתב: דוקא כשנתברר על פי עדי מסירה שהיום
 זמנו. ולא משמע כן בפוסקים (בית שמואל סק"ג. עוד הקשה על הש"ג מהשוואת סוגיתנו לשטר שכתוב
 בו 'ממך', והרי אם צריך בירור בגט הכא נמי יצטרך המלוה בירור שהוא המלוה. ולא הבנתי הקושיא, הלא זו
 היא דחיית אב"י, דלמא כר"א ס"ל דעדי מסירה כרתי. ואף אם לפי האמת 'ממך' כשר ללא בירור, היינו משום
 דלא חיישינן לנפילה, אבל י"ל שזמן בגט צריך בירור, ודחיית אב"י עומדת למסקנא).

דף קעג

- ש. שני 'יוסף בן שמעון' הדריים בעיר אחת — מה דינם במקרים הבאים:
- א. אחד מהם הוציא שטר חוב על חברו.
 - ב. אדם אחר הוציא שטר חוב כנגד אחד מהם.
 - ג. אחד מהם הוציא שטר חוב על אחר.
 - ד. שניהם הוציאו שטר חוב על אחר, וביד אותו אדם נמצא שובר אחד המעיד שחובו ל'יוסף בן שמעון' פרוע.
- א. לסתם מתניתין, שני 'יוסף בן שמעון', אין אחד מהם יכול להוציא שטר חוב על חברו. הטעם מבואר
 בגמרא, שאעפ"י שאין חוששים שנפל מזה ומצאו חברו, שמה ביקש זה שיכתבו לו שטר כאילו הוא הלווה,
 וכאותה ששנינו כותבים שטר ללווה אעפ"י שאין מלוה עמו. וחזר והוציאו על חברו כאילו הוא המלוה.
 כיצד יעשו? — ישלשו (— יוסיפו שמות אבי אביהם). ואם היו משולשים — יכתבו סימן (כגון יוסף בן שמעון
 גויץ או לבן או גיחור, לזה מיוסף ב"ש שהוא ארוך או שחור. רשב"ם). היו שוים בסימניהם — יכתבו 'כהן'.
 היו שניהם כהנים או ישראלים — יכתבו דורות (— דור רביעי למעלה).
 בברייתא אחת שנינו שמוציאים שטר חוב זה על זה. ופרשו שאותו תנא סבר אין כותבים שטר ללווה עד
 שיהא המלוה עמו, ומסתמא שניהם היו נוכחים בכתביהם ולא הקפידו אהרדי, הלכך אין לחוש לרמאות.
- ב. המוציא שטר חוב על 'יוסף בן שמעון' ויש אדם נוסף באותו מקום שקרוי כן, ואין ידוע מתוך השטר מי
 הוא הלווה (וגם העדים אינם מזהים אותו. פוסקים) — אינו יכול לגבות בו, שדוחהו אצל חברו.
 לקחו שניהם נכס בשותפות או אחד מהם לקח מחברו, האם בעל חוב גובה אותו — נתבאר בבכורות מח.
- ג. דייקו ממשנתנו ששני 'יוסף בן שמעון' הדריים בעיר, יכול כל אחד מהם להוציא שטר על אחרים, ואין
 הלווה רשאי לדחותו לומר לא ממך לויתי אלא מחברך. ואילו בברייתא אמרו שאין מוציאים.
 ופרשו בגמרא מחלוקת התנאים; לדברי הכל אין חוששים לנפילה מיחיד, אלא נחלקו בשאלה האם אותיות
 נקנות במסירה, כי אז התופס בשטר קנה את החוב בקבלת השטר, או אין נקנות במסירה הלכך חוששים